# Cuprins

## Volumul I

*Argumentum* ..... XVII

**Listă de abrevieri** ..... XXI

**Partea I. Instituții de drept civil** ..... 1

**Capitolul I. Persoanele** ..... 1
Secțiunea 1. Capacitatea civilă a persoanei fizice ..... 1
§1. Capacitatea civilă. Reguli și excepții ..... 1
§2. Capacitatea de folosință ..... 2
§3. Capacitatea de exercițiu ..... 3
§4. Capacitatea delictuală ..... 6
Secțiunea a 2-a. Mijloacele de ocrotire civilă a persoanei fizice ..... 7
§1. O perspectivă legislativă parțial modificată ..... 8
§2. Tutela minorului ..... 14
§3. Curatela incapabilului ..... 16
§4. Curatela persoanelor capabile ..... 17
§5. Asistența pentru încheierea actelor juridice ..... 18
§6. Consilierea judiciară și tutela specială ..... 19
Secțiunea a 3-a. Persoana fizică și drepturile personalității ..... 22
§1. Momente semnificative pe fir evolutiv ..... 22
§2. Interferențe normative și jurisprudențiale ale drepturilor personalității ..... 26
§3. Persoana fizică în dreptul internațional privat ..... 49
Secțiunea a 4-a. Persoana juridică ..... 51
§1. Terminologie. Tipologia persoanelor juridice ..... 51
§2. Note specifice asociațiilor și fundațiilor ..... 53
§3. Drepturile nepatrimoniale ale persoanelor juridice ..... 59
§4. Legea aplicabilă statutului organic al persoanei juridice ..... 61

**Capitolul II. Familia ..... 64**
Secțiunea 1. Uniunile de cuplu ..... 64
§1. Căsătoria – o instituție redimensionată ..... 65
§2. Parteneriatul civil ..... 67
§3. Concubinajul ..... 69
Secțiunea a 2-a. Încheierea căsătoriei ..... 71
§1. Preliminarii ..... 71
§2. Condițiile de fond ..... 71
§3. Condițiile de formă ..... 78
Secțiunea a 3-a. Desfacerea căsătoriei ..... 80
§1. Terminologie ..... 80
§2. Scurt inventar al cazurilor de desfacere a căsătoriei ..... 82
§3. Desfacerea căsătoriei cu element de extraneitate ..... 84

**Capitolul III. Proprietatea ..... 88**
Secțiunea 1. Proprietatea publică și proprietatea privată. Domeniul public, domeniul privat ..... 88
§1. Proprietatea publică - proprietatea privată ..... 88
§2. Domeniul public și domeniul privat ..... 93
§3. Trecerea bunurilor în domeniul public ..... 101
Secțiunea a 2-a. Utilizarea domeniului public ..... 104
§1. O premisă – inventarierea bunurilor din domeniul public ..... 104
§2. Dreptul de administrare ..... 105
§3. Dreptul de concesiune ..... 108
§4. Dreptul de închiriere ..... 112
§5. Dreptul de folosință cu titlu gratuit ..... 112
Secțiunea a 3-a. Utilizarea domeniului privat ..... 113
§1. Regula ..... 113
§2. Particularități ale utilizării domeniului privat ..... 114

**Capitolul IV. Contractul și răspunderea civilă ..... 118**
Secțiunea 1. Contractul civil ..... 118
§1. Libertatea contractuală ..... 118
§2. Principiile generale ale contractului civil ..... 120
2.1. Principiul forţei obligatorii ..... 120
2.2. Principiul relativităţii efectelor contractului civil ..... 123
2.3. Principiul opozabilităţii efectelor contractului civil ..... 129

§3. Efectele speciale ale contractelor sinalagmatice ..... 132
§4. Contractul în spațiul elementului de extraneitate ..... 136
Secțiunea a 2-a. Răspunderea civilă ..... 142
§1. Prejudiciul moral în contextul principiilor răspunderii civile ..... 142
§2. Repere ale indemnizării prejudiciului corporal ..... 144
2.1. Prejudiciul de agrement ..... 146
2.2. Pierderea speranței de a realiza un proiect de viață familială normală ..... 161
2.3. Alte prejudicii corporale ..... 172
§3. Prejudiciul de afecțiune ..... 181
§4. Legea aplicabilă delictului civil cu element străin ..... 192

**Partea a II-a. Jurisprudența Curții Constituționale în materie civilă ..... 195**

**Capitolul I. Decizii relevante privind Codul civil și Legea nr. 71/2011 ..... 195**
§1. Aplicarea în timp a legii civile ..... 195
§2. Respectul ființei umane și al drepturilor ei inerente ..... 198
§3. Tutela minorului ..... 205
§4. Ocrotirea interzisului judecătoresc ..... 210
§5. Atribuțiile instanței de tutelă ..... 220
§6. Ascultarea copilului în procedurile administrative sau judiciare care îl privesc ..... 229
§7. Atribuirea beneficiului contractului de închiriere ..... 241
§8. Desfacerea căsătoriei. Divorțul din culpă ..... 243
§9. Numele de familie după căsătorie ..... 248
§10. Modurile de stabilire a filiației, prezumția de paternitate ..... 252
§11. Acțiunea în stabilirea paternității ..... 254
§12. Acțiunea în tăgada paternității ..... 264
§13. Legea aplicabilă acțiunilor referitoare la filiație ..... 266
§14. Baza de calcul al pensiei de întreținere ..... 268
§15. Limitele juridice ale dreptului de proprietate privată – depășirea inconvenientelor normale ale vecinătății ..... 272

§16. Coproprietatea ..... 278
§17. Constituirea asociațiilor de proprietari ..... 281
§18. Partajul. Împărțeala părților comune ale clădirilor ..... 284
§19. Servituțile. Exercitarea servituții în caz de împărțire a fondurilor ..... 286
§20. Cartea funciară – înscrierea drepturilor tabulare ..... 289
§21. Reprezentarea succesorală ..... 293
§22. Dreptul de abitație al soțului supraviețuitor ..... 299
§23. Revocarea donației ..... 301
§24. Testamentul olograf ..... 303
§25. Cotitatea disponibilă specială a soțului supraviețuitor ..... 304
§26. Reducțiunea liberalităților excesive ..... 309
§27. Forța obligatorie a contractului ..... 312
§28. Promisiunea de a contracta ..... 314
§29. Repararea prejudiciului nepatrimonial rezultat în urma vătămării integrității corporale sau a sănătății ..... 320
§30. Comunicarea și acceptarea cesiunii de creanță ..... 328
§31. Contractul de locațiune – determinarea prețului locațiunii ..... 331
§32. Contractul de locațiune – aplicarea legii în timp ..... 334
§33. Reguli particulare în materia închirierii locuințelor ..... 339
§34. Ipoteci imobiliare – legea aplicabilă în timp ..... 343
§35. Prescripția extinctivă – dreptul la acțiunea în executarea prestațiilor succesive ..... 348
§36. Întreruperea prescripției extinctive ..... 353

**Volumul II**

**Capitolul II. Decizii relevante privind legi speciale ..... 357**
Secțiunea 1. Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996, republicată ..... 357
§1. Procedura de înscriere în cartea funciară ..... 357
§2. Formalitățile instituite de lege *ad validitatem* în cazul promisiunii de a contracta ..... 361
§3. Activitatea oficiilor de cadastru ..... 366

§4. Înscrierea în cartea funciară a unui privilegiu imobiliar cu rang prioritar asupra unui apartament ..... 369
Secțiunea a 2-a. Legea societăţilor nr. 31/1990, republicată..... 374
§1. Elementele esenţiale cuprinse în actul constitutiv al unei societăţi pe acţiuni ..... 374
§2. Valoarea minimă a capitalului social al societăţii pe acţiuni şi al societăţii în comandită pe acţiuni ..... 383
§3. Abuzul de majoritate, de egalitate sau de minoritate al acționarilor..... 385
Secțiunea a 3-a. Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă ..... 388
§1. Valoarea-prag reprezentând cuantumul minim al creanţei pentru introducerea cererii de deschidere a procedurii de insolvenţă..... 388
§2. Înscrierea în tabelul definitiv a creanţelor beneficiare ale unei cauze de preferinţă ..... 391
§3. Concordatul preventiv ..... 392
§4. Contestaţia împotriva măsurilor luate de administratorul judiciar și publicarea în Buletinul procedurilor de insolvenţă a unui extras al raportului întocmit de administratorul judiciar..... 396
§5. Administratorul judiciar/lichidatorul judiciar desemnat provizoriu ..... 402
§6. Răspunderea persoanelor din conducere pentru intrarea societăţii în insolvenţă..... 410
§7. Titularul acţiunii în anularea actelor frauduloase încheiate de debitor în dauna creditorilor săi..... 417
§8. Publicarea actelor de procedură în Buletinul procedurilor de insolvenţă ..... 418
§9. Transferul proprietăţii bunului ce face obiectul contractului de leasing în derulare la data deschiderii procedurii ..... 424
§10. Excluderea creanţelor fiscale/bugetare de la verificarea acestora în procedura insolvenţei ..... 435
§11. Modificarea actului constitutiv cuprinsă în planul propus de creditori sau de administratorul judiciar,

fără acordul statutar al membrilor sau asociaților/acționarilor debitorului ..... 442
Secțiunea a 4-a. O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații ..... 445
§1. Reguli privind denumirea asociațiilor și fundațiilor ..... 445
§2. Constituirea asociațiilor sau a fundațiilor ..... 464
§3. Dizolvarea asociației ..... 466
Secțiunea a 5-a. Legea fondului funciar nr. 18/1991, republicată ..... 470
§1. Natura juridică a comisiilor privind stabilirea dreptului de proprietate prin reconstituirea sau constituirea acestuia ..... 470
§2. Proprietatea comună a suprafețelor forestiere ..... 472
§3. Dobândirea dreptului de proprietate prin expropriere ..... 479
§4. Obligația României de a menține terenurile utilizate drept pășune permanentă ..... 487
§5. Competența analizării condițiilor pentru emiterea titlului de proprietate pentru terenurile aferente casei de locuit și anexelor gospodărești ..... 497
Secțiunea a 6-a. O.U.G. nr. 83/1999 privind restituirea unor bunuri imobile care au aparținut comunităților cetățenilor aparținând minorităților naționale din România, republicată ..... 502
§1. Imobile care au aparținut comunităților cetățenilor aparținând minorităților naționale din România ..... 502
Secțiunea a 7-a. O.U.G. nr. 94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România, republicată ..... 507
§1. Categoriile de imobile care au aparținut cultelor religioase și care pot fi retrocedate ..... 507
§2. Noțiunea de „cult religios” ..... 515
§3. Reglementarea specială a unui termen de prescripție a dreptului la acțiune pentru constatarea nulității absolute ..... 522
§4. Instituirea unui regim diferențiat în ceea ce privește posibilitatea atacării de către terțele persoane a deciziilor emise în temeiul O.U.G. nr. 94/2000 ..... 527

§5. Stabilirea unui nou termen pentru retrocedarea imobilelor aparţinând cultelor religioase ..... 528
§6. Dreptul de opțiune al titularilor cererilor de retrocedare a imobilelor aparţinând cultelor religioase pentru acordarea măsurilor reparatorii în echivalent ..... 531
§7. Nulitatea absolută a actelor juridice de înstrăinare a imobilelor care au aparţinut cultelor religioase din România, dacă aceste acte au fost încheiate cu încălcarea dispoziţiilor imperative ale legilor în vigoare la data înstrăinării ..... 532
§8. Caracterul administrativ al procedurii în fața Comisiei speciale de retrocedare ..... 536
Secțiunea a 8-a. Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole şi celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 şi ale Legii nr. 169/1997 ..... 538
§1. Condiţionarea restituirii dreptului de proprietate pe alte terenuri decât vechile amplasamente de exprimarea acceptului fostului proprietar ..... 538
§2. Termenul pentru formularea cererii de reconstituire a dreptului de proprietate ..... 542
Secțiunea a 9-a. Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, republicată ..... 549
§1. Condiţiile în care cetăţenii statelor membre ale Uniunii Europene şi apatrizii domiciliaţi pe teritoriile acestora pot dobândi drept de proprietate privată asupra terenurilor din România ..... 549
§2. Termenul de declanşare a procedurii de recuperare a imobilelor preluate abuziv de către stat ..... 559
§3. Nerestituirea în natură sau neacordarea de măsuri reparatorii prin echivalent persoanelor care intră sub incidenţa acordurilor încheiate de România cu alte state privind reglementarea problemelor financiare în suspensie enumerate în anexa nr. 1 a Legii nr. 10/2001 ..... 561

§4. Instituirea unui nou termen pentru exercitarea acţiunii în anularea unor acte juridice de înstrăinare a unor imobile, după împlinirea termenului de prescripţie ..... 575
§5. Imposibilitatea persoanelor îndreptăţite care au formulat acţiuni în justiţie, pe calea dreptului comun, respinse prin hotărâri judecătoreşti definitive şi irevocabile, de a solicita măsuri reparatorii în condiţiile Legii nr. 10/2001 ..... 579
§6. Nulitatea absolută a actelor juridice de înstrăinare având ca obiect imobilele preluate prin confiscarea averii, ca urmare a unei hotărâri judecătoreşti de condamnare pentru infracţiuni de natură politică, săvârşite ca manifestare a opoziţiei faţă de sistemul totalitar comunist..... 583
§7. Opţiunea legiuitorului de a nu actualiza cu indicele de inflaţie despăgubirea cuvenită persoanelor îndreptăţite..... 587
§8. Bunurile ce fac obiectul măsurilor reparatorii..... 594
Secțiunea a 10-a. Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietăţii şi justiţiei, precum şi unele măsuri adiacente ..... 598
§1. Condiţionarea dreptului deţinătorilor de titluri de despăgubire de exercitarea dreptului de opţiune pentru o anumită modalitate de despăgubire ..... 598
§2. Acordarea rentei agricole viagere numai persoanelor care au solicitat obţinerea calităţii de rentier până la data de 31 decembrie 2009 inclusiv ..... 618
Secțiunea a 11-a. Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România..... 623
§1. Raţiunea Legii nr. 165/2013 – urgentarea şi finalizarea procesului de restituire a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România..... 623
§2. Aplicarea termenelor nou instituite de Legea nr. 165/2013 în cauzele în materia restituirii

imobilelor preluate abuziv, aflate deja pe rolul instanţelor la data intrării în vigoare a acestei legi ..... 629
§3. Atribuţia conferită Comisiei Naţionale pentru Compensarea Imobilelor şi Secretariatului de a verifica existența dreptului persoanei care se consideră îndreptăţită la măsuri reparatorii, în ipoteza în care aceasta a fost stabilită printr-o hotărâre judecătorească ..... 656
§4. Suspendarea procedurilor administrative în domeniul restituirii fondului funciar până la întocmirea situaţiei centralizatoare la nivel local..... 668
§5. Calitatea preşedintelui Comisiei Naţionale pentru Compensarea Imobilelor de conducător al unei autorităţi publice..... 681
§6. Instituirea unor noi termene în care entităţile învestite trebuie să soluţioneze notificările depuse la acestea, respectiv dosarele de despăgubire..... 694
§7. Condiţionarea punerii în executare a hotărârilor judecătoreşti pronunţate anterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013 de epuizarea suprafeţelor de teren agricol afectate restituirii în natură, identificate la nivel local ..... 696
§8. Categoriile de terenuri care pot face obiect al restituirii exclusiv prin procedura de restituire în natură..... 702
§9. Aplicarea grilei notariale valabile la data intrării în vigoare a legii pentru evaluarea imobilului ce constituie obiectul deciziei de compensare ..... 713
§10. Modalitatea de calcul al despăgubirilor şi de evaluare a imobilelor în ipoteza existenței unor hotărâri judecătorești pronunțate anterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013 ..... 724
§11. Valoarea despăgubirii acordată cesionarilor dreptului la despăgubire..... 729
§12. Măsuri reparatorii constând în compensarea cu bunuri oferite în echivalent şi în compensarea prin puncte ..... 733

Secțiunea a 12-a. Legea nr. 9/1998 privind acordarea de compensaţii cetăţenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării tratatului dintre România şi Bulgaria, republicată ..... 738
§1. Condiţii ce trebuie îndeplinite cumulativ pentru a putea beneficia de măsurile compensatorii ..... 738
§2. Categoriile de persoane care pot beneficia de măsurile compensatorii ..... 742
§3. Valoarea compensaţiilor care se acordă pentru imobilele cu destinaţia de locuinţă cetăţenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar ..... 744
§4. Procedura administrativă de acordare a compensațiilor ..... 751
Secțiunea a 13-a. Legea nr. 290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensaţii cetăţenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reţinute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord şi Ţinutul Herţa, ca urmare a stării de război şi a aplicării tratatului de pace între România şi puterile aliate şi asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947 ..... 753
§1. Limitarea suprafeţelor de teren asupra cărora se poate reconstitui, ca urmare a despăgubirilor sau compensaţiilor, dreptul de proprietate ..... 753
§2. Procedura administrativă de acordare a compensațiilor ..... 755
Secțiunea a 14-a. O.U.G. nr. 10/2013 pentru plata eşalonată a despăgubirilor stabilite potrivit dispoziţiilor Legii nr. 9/1998 privind acordarea de compensaţii cetăţenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării tratatului dintre România şi Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, ale Legii nr. 290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensaţii cetăţenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reţinute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord şi Ţinutul Herţa, ca urmare a stării de război şi a aplicării tratatului de pace între România şi puterile aliate şi asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947,

precum şi ale Legii nr. 393/2006 privind acordarea de compensaţii cetăţenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea fostului Regat al sârbilor, croaţilor şi slovenilor, în urma aplicării Protocolului privitor la câteva insule de pe Dunăre şi la un schimb de comune între România şi Iugoslavia, încheiat la Belgrad la 24 noiembrie 1923, şi a convenţiei dintre România şi Regatul sârbilor, croaţilor şi slovenilor, relativă la regimul proprietăţilor situate în zona de frontieră, semnată la Belgrad la 5 iulie 1924, precum şi pentru modificarea şi completarea Legii nr. 9/1998, Legii nr. 290/2003 şi Legii nr. 393/2006 ..... 757
§1. Instituirea unor termene pentru plata eşalonată a despăgubirilor stabilite potrivit dispoziţiilor Legii nr. 9/1998, Legii nr. 290/2003 și Legii nr. 393/2006 ..... 757
Secțiunea a 15-a. O.U.G. nr. 10/2014 privind unele măsuri temporare în vederea consolidării cadrului normativ necesar aplicării unor dispoziţii din Legea nr. 9/1998 privind acordarea de compensaţii cetăţenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării tratatului dintre România şi Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, precum şi din Legea nr. 290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensaţii cetăţenilor români pentru bunurile proprietatea acestora, sechestrate, reţinute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord şi Ținutul Herţa, ca urmare a stării de război şi a aplicării tratatului de pace între România şi puterile aliate şi asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947 ..... 773
§1. Măsuri pentru accelerarea şi finalizarea procesului de soluţionare a cererilor formulate în temeiul Legii nr. 9/1998, precum şi al Legii nr. 290/2003 ..... 773
Secțiunea a 16-a. Legea nr. 164/2014 privind unele măsuri pentru accelerarea şi finalizarea procesului de soluţionare a cererilor formulate în temeiul Legii nr. 9/1998 privind acordarea de compensaţii cetăţenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării tratatului dintre România şi Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, precum şi al Legii nr. 290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensaţii cetăţenilor români

pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reţinute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord şi Ţinutul Herţa, ca urmare a stării de război şi a aplicării tratatului de pace între România şi puterile aliate şi asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947, şi pentru modificarea unor acte normative ..... 780
§1. Stabilirea de către legea nouă a anumitor măsuri pentru finalizarea procesului de despăgubire început în temeiul legii vechi ..... 780
§2. Mecanismul eşalonării plăţii despăgubirilor acordate în temeiul Legii nr. 9/1998 şi al Legii nr. 290/2003 ..... 783
Secțiunea a 17-a. Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligaţiilor asumate prin credite ..... 788
§1. Darea în plată a unor bunuri imobile ..... 788
§2. Procedura de derulare a dării în plată a imobilului ipotecat ..... 810
§3. Reglementarea unor prezumţii absolute de impreviziune ..... 816

**Bibliografie ..... 839**

**Index jurisprudențial ..... 861**